

geta, mun heldur dylja t. að flokkadráttarinn spillir allri samvinnu oft og einatt, jafnvel í þeim efnum, sem í rauninni eru engin flokksmál. En sundurlyndið er það, sem stendur flestum þeim málum fyrir þrífum, er á einhvern hátt snerta oss alla sem meðlimi hins íslenska þjóðflokks hér í landi. Þessvegna ættu allir að taka feginshendir við hverri a'varlegri tilraun, sem gerð er til þess að eyða flokkadrættinum og því óþarfa sundurlyndi, sem af honum sprettur, með öllum þess í hl afleiðingum.

En til þess að þetta geti orðið, þarf nýr hugsunarháttur að skapaast alment á meðal vor. Mennt þurfa yfirleitt að sjá betur en þeir nú við sjá, að það er þjóðar-ósómi að nota hvert tekifæri og hverja átyllu til þess að hallmæla náunganum bara vegna þess að hann hefir skoðanir, gagn tæðar manns eigin. Það ber vott um ódrengilegan hugsunarhátt að reyna ávalt að gera móttöðumanninn tottryggilegan í augum allra. Ekki heldur lýsir það neinni göfugmensku, að líta með fyrirlitningu á allt, sem ekki tilheyrir manns eigin flokki. En að þetta séu vopn, sem stundum hafa litið bezt í flokksbaráttunni hér, getur enginn neitað, sem henni er kunnugur. Alt þetta ætti að hverfa. Klikkuskapurinn ætti að eyðileggjast, en í staðinn fyrir hann ætti að koma heilbrigð skifting manna í flokka í hverju máli, sem er eftir sannfæringu einni saman. Þegar svo að sannfæringin ein réði flokkaskipuninni, þá mundu menn héra meiri virðingu hver fyrir annars skoðunum. Því vanalega eru það mennirnir, sem enga verulega sannfæringu hafa, sem svæsnastir eru í því að óvirða skoðanir annara. Með heilbrigðri flokkaskiftingu mundum vér losna mikið við þann ófrið á milli flokkanna, sem hingað til hefir átt sér stað, því meiri hlutinn af honum hefir í rauninni ekki verið um skoðanirnar, heldur á yfirborðinu, sem sést bezt á því, að margir þeirra, sem minsta þekkinguna hafa á skoðunum sjálfum, hafa látið ófriðlegast. Einmitt vegna þess, að vér höfum látið smámunina sitja þíft í fyrirrúmi og höfum látið stjórnað of mikið af hleypidómum, hefir flokkastriðið ekki verið æfinlega um skoðanir, og sannfæringin um hvað rétt sé eða rangt hefir ekki heldur ráðið í hvaða flokk menn skipuð sér.